

IN HET KORT:

Muziek

- Sinds de middeleeuwen is zang de belangrijkste muziekvorm. De menselijke stem wordt gezien als een creatie van God. Er wordt ingewikkelde **polyfone** muziek geschreven, waarbij de vorm belangrijker is dan de inhoud. Dit wordt de **prima pratica** of **stile antica** genoemd. Aan het eind van de renaissance gaat de inhoud centraal staan en moet de gezongen tekst verstaanbaar worden. Muziek krijgt een ondersteunende rol. Dit wordt de **seconda pratica** of **stile moderno** genoemd. Ook worden de ideeën rond **dissonante** en **consonante** klanken losgelaten, waardoor er meer **expressiemogelijkheden** komen. Tot deze modernere stijl behoort ook de **opera** die aan het eind van de renaissance in Italië bedacht wordt. Hier komt in de Republiek pas later aandacht voor.
- Monteverdi geeft de muzikanten die zijn muziek spelen veel ruimte voor eigen invulling: de gezongen muziekpartij wordt wel in **notenschrift** opgeschreven, maar de begeleidende muziek is alleen in getallen genoteerd, oftewel de **'getelde bas'** of **'basso continuo'**. Later wordt deze vrijheid ingeperkt met de komst van de **affectenleer**, waarbij vaste muzikale affecten - gemoedstoestanden - worden gebruikt om bij het publiek bijbehorende gevoelens op te roepen.
- In de kerk wordt de polyfonie afgewezen, want gezangen worden gezien als gebeden en deze moeten dus goed verstaanbaar zijn. Alle onnodige versiering verdwijnt. De liederen worden eenstemmig in volkstaal gezongen, op simpele melodieën. Instrumenten zoals het orgel verdwijnen in eerste instantie ook, maar komen later weer terug. In de loop van de zeventiende eeuw wordt gezang onder begeleiding van het orgel algemeen geaccepteerd.
- Stadsorganist Jan Pieterszoon Sweelinck is de belangrijkste componist in de Republiek van de zeventiende eeuw. Zijn stijl bevindt zich op de overgang van renaissance- naar barokmuziek en bestaat voornamelijk uit improvisaties en variaties op bestaande liederen die uitgroeien tot hele concerten. Barokmuziek staat bekend om de versieringen en omspelingen van muzikale thema's.
- Door de populariteit van zang hebben veel burgers liedboeken of muziekboeken in huis en worden deze veel uitgebracht. Zo verwerkt Joan Albert Ban zijn **musica flexanima**, het resultaat van zijn zoektocht naar een steviger grondslag voor muziek, in een liedbundel. Liedboeken staan vol volksliedjes, liederen voor een speciaal doel en kunstliederen. De laatste zijn vooral gericht op kringen van kunstenaars, dichters en intellectuelen en worden onder andere door de Muiderkring geschreven. Dit is een groep van schrijvers en kunstenaars rond Pieter Corneliszoon Hooft.
- In de Republiek geven beiaardiers carillonconcerten vanuit de klokkentorens. Ze spelen eigen variaties op bekende melodieën, liedjes en psalmen. Veel klokken worden gemaakt door de broers Hemony, die dankzij Jacob van Eyck in staat zijn zuiver klinkende en chromatische beiaards te maken.